

A 125 éves OMBKE rövid története

Előzmények az OMBKE megalakulásáig

Az OMBKE szellemi előhírnökeként tekintheti az 1786-ban Born Ignác által alapított *Sozietüt der Bergbaukunde* néven a világ első, egyúttal nemzetközi műszaki egyesületét.

Born Ignác halálával azonban száz évet kellett várni arra, hogy a bányászoknak és a kohászoknak olyan szervezete legyen, mely országos és magyar.

1848. október 21-én főleg a Selmecebányán végzetekből meg is alakult az első magyar tudományos egyesület, a Magyarhoni Földtani Társulat, melynek selmecebányai csoportjába tömörültek a bányászati-kohászati tudomány művelői. Később 1881-től a Magyar Mérnök Egyleten belül alakult a Bányászati és Kohászati Szakosztály.

A kiegyezés után egyre erősebb volt az igény egy önálló bányászati-kohászati egyesület létesítésére. Az alapítás alkalmas időpontjának az 1885-ben tervezett budapesti Országos Bányászati, Kohászati és Földtani Kiállítás és Kongresszus kínálkozott. A *Zsigmondy Vilmos* elnöklete alatt Budapesten lezajlott kongresszuson – a megalakulás lelkes helyeslése ellenére – elsősorban az alapszabályról kialakított vita elhúzódsa miatt az egyesület érdemben mégsem alakult meg.

A megalakulástól a félszázados jubileumig (1892–1942)

1892. június 27-én, a selmecebányai M. kir. Bányászati és Erdészeti Akadémia új épületének átadásakor tartott Bányászati és Kohászati Kongresszus alkalmával lényegében az 1887-ben alapított *Bányászati és Kohászati Szakirodalmat Pártoló Egyesület* alakult át selmecebányai székhellyel országos egyesületté, **Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület** néven. Az első elnök *gr. Teleki Géza*, az ügyvezető alelnök *Sóltz Vilmos*, a titkár *Cséti Ottó* lett. A taglétszám az alakuláskor 582 volt. Az egyesület hivatalos lapjául átvette a Selmecebányán szerkesztett Bányászati és Kohászati Lapokat.

Az első vidéki osztály 1893-ban Körmöcbányán alakult, ezt követték a századfordulóra a Salgótarjánban, Budapesten, Iglón (Szepesi néven), Ózdon (Borsod-Gömör néven), Máramarosban, Pécsen és Zsilvölgyben létesült osztályok.

A bányászati és kohászati szakoktatás átszervezésére készítette el 1894-ben az egyesület első javaslatát, de a hagyományok ápolását is kezdettől fogva kiemelt feladatának tekintette. Ugyanez évben általános szakmai köszöntésül elfogadta a *Péché Antal* által javasolt „*Jó szerencsét*” köszöntést.

1896-ban tartotta az egyesület első nagyrendezvényét, az Országos Bányászati és Geológiai Kongresszust, a millenniumi ünnepekhez kapcsolódva. A kongresszushoz csatlakozó közgyűlés elvileg elhatá-

rozta az egyesületi székhely áthelyezését Budapestre, de ténylegesen csak 1903-ban költözött az egyesület a lap szerkesztőségével együtt a fővárosba.

Az 1. világháborúig az egyesület számos, a hazai kohászattal és bányászattal kapcsolatos javaslattal, észrevétellel fordult a kormányhoz, vagy tiltakozását fejezte ki olyan gazdasági kérdésekben, amelyekkel nem értett egyet. A világháború alatt az egyesületi tagok egy részének harctéri szolgálata miatt a rendezvényeket csak igen kevesen látogathatták. 1919-et követően a trianoni országhatárok között maradt bányák és kohászati üzemek termelése visszaesett, az egyesületnek létfenntartási gondjai voltak, mégis igyekezett a súlyos megélhetési gondokkal küzdő tagjainak segítségére lenni. A szakmai tudományos élet csak lassan bontakozott ki, a szakágazatok fejlesztésére vonatkozó több egyesületi kezdeményezés az általános tökéhiány miatt és az ország megcsonkítására való hivatkozással nem valósulhatott meg.

Az 1927-ben Sopronban tartott közgyűlés – megemlékezve a BKL alapításának 60 éves jubileumáról – elhatározta, hogy a lap ezentúl (*Péché Antal* emlékére) „*Alapította Péché Antal 1868-ban*” felirattal jelenjen meg.

Az 1930-as évek elején, a gazdasági válság idején ismét erőteljesebben került előtérbe az egyesület érdekvédelmi jellege. 1936-ban *Jakóby László* lett a titkár, aki nagy szakmaszeretettel és lelkesedéssel egy évtizeden át intézte az egyesület és a lap ügyeit. Az egyesületi élet motorjai a kéthetenkénti választmányi ülések voltak, melyeken a választmány tagjain kívül véleményezési joggal minden tag részt vehetett és szólalhatott.

Az Egyesület fennállásának 50. évfordulóját 1942-ben – a 2. világháborús viszonyok miatt – csak szűk keretek között ünnepelhette meg az egyesület az Esztergomba tervezett, de végül Budapesten tartott ünnepi közgyűlésen. A közgyűlés ekkor jubileumi pályadíjat tűzött ki és *Arany oklevéllel* tüntette ki azon tagjait, akik a megalakulása óta tagjai voltak az egyesületnek.

Az Egyesület újjászervezésétől a 100 éves jubileumig (1943–1992)

Az 1944. évi közgyűlését már nem tarthatta meg az egyesület, mert a front közeledtével az egyesületi élet teljesen megbénult.

1945 februárjában a fővárosban maradt egyesületi tagok közül kilencen *Faller Jenő* kezdeményezésére összejöttek az egyesületi élet újraindításának megbeszélésére. A megbeszélésen a korábbi elnökség nevében *Mazalán Pál* alelnök lemondott, a résztvevők négytagú ideiglenes intézőbizottságot választottak *Cotel Ernő*, *Csanády László*, *Faller Jenő* és *Székely Pál* részvételével. Újsághirdetésekkkel jelentkezésre

szólították fel a budapesti tagokat, és megkezdték a romos Lónyai utcai egyesületi helyiség rendbehozatalát.

1945 májusában alapszabályszerűen meghirdetett rendkívüli közgyűlést hívtak össze a Magyar Mérnökök és Technikusok Szabad Szakszervezete Reáltanoda utcai székházába. A közgyűlés megválasztotta az egyesület új vezetőségét *Faller Jenő* elnök, *dr. Geleji Sándor*, *dr. Káposztás Pál* és *dr. Székely Pál* alelnökök, *Kerpely Antal* titkár és *Gyulay Zoltán* szerkesztő személyében. Az év végén *Faller Jenő* – vidékre helyezése miatt – lemondott az elnökségről, utódává a decemberben tartott rendkívüli közgyűlés *dr. Papp Simont* választotta meg. Az egyesületi munka eleinte kizárólag Budapestre korlátozódott. Az Iparügyi Minisztérium többször igényelte az egyesület szakvéleményét pl. a bányaiskolák tanterve, az új bányaszemélyzeti rendtartás, a bányajogi és egyetemi reform ügyeiben, de elsősorban termelés-szervezési kérdésekben.

A BKL 1946 végi újraindításáig az egyesület vezetősége sokszorosított tájékoztatókat küldött az összes régi és új tagja címére az egyesület újraélesztéséről, a rendkívüli közgyűlésekről, az egyesületi munkáról. A budapesti tagok egyesületi életét ismét a rendszeresen megtartott választmányi üléseken hozott határozatok irányították.

Az 1948-as év jelentős fordulatot hozott az OMBKE működésében, mivel a kommunista pártpolitika határozottabb beleszólást követelt az egyesület irányításába. A változások az 1948 júniusában megrendezett budapesti „műszaki hét” elnevezésű műszaki értelmiségi rendezvénysorozattal kezdődtek, amikor is az új városháza üléstermében a jelenlévők megalakították a Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetségét, a MTESZ-t. Az OMBKE az 1848-49. évi szabadságharc centenáriuma alkalmával az 1948. június 13-án tartott rendkívüli közgyűlésén kimondta a MTESZ-hez való csatlakozást.

Az 1949. november 7-én tartott közgyűlésen politikai diktátumra az egyesületnek – ipari szabotázs vádjá miatt – ki kellett zárnia *dr. Papp Simon* elnököt és öt olajbányász tagtársát. A „MAORT-szabotázspér” vádlottjainak egyesületi rehabilitációjára csak kilenc év múlva került sor.

A következő években a MTESZ egységes irányítási feltételeket igyekezett teremteni. Az egyesületi hagyományok fokozatosan háttérbe szorultak. A kormányzat elvárása az új vezetőségtől az volt, hogy a bányászat és kohászat műszaki értelmiségét „közelebb vigye a munkásosztályhoz”. Az egyesület taglétszáma a vidéki üzemekben dolgozó technikusok és sztahanovista élmunkások belépése révén így rohamosan nőtt, és rövidesen 2000 fölé emelkedett.

Megváltozott az egyesület szervezeti felépítése is. 1949 elején először két (bányászati és kohászati), majd fokozatosan négy, végül öt (bányászati, olajbányászati, vaskohászati, fémkohászati és öntödei) szakosztály alakult. A vidéki csoportok közül elsőként a

diósgyőri alakult újjá, majd ezt követően további hat vidéki csoport jött létre.

A MTESZ-hez való csatlakozás miatt az egyesület alapításától kezdve érvényben lévő – aránylag keveset módosított – alapszabályt át kellett dolgozni az új helyzetnek megfelelő előírások szerint.

A legfontosabb időszerű szakmai problémák megoldására egyesületi munkabizottságok alakultak, az ezekben folyó munka rövidesen az egyesületi tevékenység fő formája lett. 1949 decemberében nagyszabású rendezvényt szervezett egyesületünk, a Bányászati-Kohászati Kongresszust, az I. ötéves terv legfontosabb iparági problémáinak, főleg a termelésbővítés lehetőségeinek a látványos megtárgyalása céljából.

Az évenkénti közgyűlések helyett ekkortól alakult ki a háromévenkénti közgyűlések rendszere. A közbelső években évente egyszer kibővített választmányi ülést tartottak, melyen az elnökség beszámolt az egy év alatt végzett munkájáról.

A belső szervezési munka egyre inkább a helyi csoportok egyesületi életének a fellendítését célozta, ami a legnagyobb bányász és kohász központokban sikerrel is járt. Erre a célra a vállalatok külön klubhelyiségeket is biztosítottak a helyi csoportok számára. A több szakosztályt érintő témák megoldására közös munkabizottságok alakultak, s ezek ankétokat szerveztek.

Sokat foglalkozott az egyesület a Miskolci Nehézipari Műszaki Egyetem működésének a megindításával.

Az OMBKE ebben az időben több, a szocialista tömb országainak társegyesületével létesített együttműködést. Ezek meghívásai révén az egyesület néhány taggal képviseltette magát a jelentősebb nemzetközi szakmai rendezvényeken és külföldi ipari vásárokon (Leipzig, Poznan, Brno).

1949–1953 között az egyesület tagjai nagy szerepet játszottak a bányák és a gyárak fejlesztési munkáiban. Az egyesület szinte minden fontosabb szakkérdésben hallatta a szavát. A társadalmi tevékenység és a végrehajtó munka között annyira szoros volt a kapcsolat, hogy gyakran azok az egyesületi tagok hajtották végre az állami feladatokat, akik korábban azokat az egyesületben dolgozták ki vagy vitatták meg.

Az OMBKE vezetősége 1954-ben tartott választmányi ülésén elhatározta, hogy szakmai kérdésekben a hangsúlyt fokozottan az önköltséggel, az anyag- és energiatakarékossággal kapcsolatos kérdésekre, a magyar bányász és kohász történelmi személyiségek munkásságának jobb megismertetésére, a bánya- és kohómérnökképzés feltételeinek a javítására helyezi át. Ennek szellemében, pl. az 1955. évi választmányi ülésen Szele Mihály egyesületi elnök *Georgius Agricola* halálának 400. évfordulóján értékelte a világhírű tudós munkásságának magyar vonatkozását. Ezekben az években a szakosztályokon belül is folytatódott a szakosodás. Az egyesületi munkát a kisebb-nagyobb ankétok szervezése jellemezte leginkább.

1956-tól előtérbe került az egyesület anyagi alapjainak megszilárdítása. A nagyobb vállalatok (trösztök) rendszeres jogi tagdíjat ajánlottak fel az egyesület zavartalan működéséhez.

Az 1956-os forradalom és szabadságharc az egyesületet, mint szervezetet formailag ugyan nem érintette, azonban a forradalom leverése után kialakult politikai helyzet hosszú távra meghatározta az egyéni sorsok alakulását.

1957-ben az egyesület tagja lett a Nemzetközi Öntödei Komiténak.

A taglétszám növekedése miatt az 1958. évi közgyűlést már küldöttgyűlésként kellett megrendezni.

Az 1960. évi küldöttgyűlés életbe léptette az egyesület működését hosszabb időre is meghatározó új alapszabályt, amely a történelmi hagyományok megtartásával rögzítette az egyesületi munkavégzés új kereteit: a jelentős hatáskörrel bíró szakosztályokat, a vidéki osztályok helyébe lépő helyi szervezeteket, a MTESZ ellenőrző szerepét, a nagyobb létszámú elnökséget, és megfogalmazta az egyesület nyitottságát azzal, hogy a tagságot nem kötötte szoros szakmai képzettséghez.

1960-ban tartotta az egyesület addig legnagyobb rendezvényét, a Nemzetközi Bányászati Kongresszust. Ekkortól kezdte szervezni az egyesület a külföldi szakvásárok és szakmai rendezvények csoportos látogatását, a csoportos külföldi tanulmányutakat. A szakosztályok, sőt a helyi szervezetek is évente legalább egy tanulmányutat szerveztek az ún. szocialista országokba.

A hagyományok ápolása érdekében kezdeményezte az egyesület az idősebb tagtársak munkásságát megtisztelő *aranydiplomák* kiadását, valamint az egyetemi hallgatók részére a *selmeci hagyományokat ismertető előadások* bevezetését.

Az egyesületi taglétszám egyre növekedett, és tovább erősödött az egyesület vitafórum jellege, az egyes bánya- és kohótelepeken azonos munkát végző szakemberek véleménycseréje. Az 1963–66 közötti választási ciklusban már 85 egyesületi rendezvényt regisztráltak, melyek anyagát gyakran kiadvány formájában is közreadták. Megkezdték működésüket a szakosztályközi elnökségi bizottságok (érem, oktatási, külügyi bizottság stb.). Jelentős új feladat lett az egye-

Egyesületi kirándulás Selmecbányára (1962?)

temmel közösen megoldandó mérnöktovábbképzés megszervezése is.

1967 októberében múltjához és hagyományaihoz méltó módon ünnepelte meg az *egyesület alapításának 75. és a BKL létrehozásának 100. éves jubileumait*. Az ünnepség első napján 1200 tag és 13 ország képviselőjében 180 külföldi vendég vett részt. Az egyesület és szaklapjai történetével, valamint a magyar bányászat és kohászat fejlődésében játszott szerepével foglalkozó ünnepi beszédet *dr. Gyulay Zoltán*, az egyesület elnöke tartotta. Az ünnepségen 12 kormánykitüntetést és 26 egyesületi érmet adtak át.

Az ünnepségek programját szakfolyóirat- és bélyegkiállítások, a külföldi résztvevők számára szervezett üzemlátogatások és kirándulások gazdagították. A BKL közös összevont ünnepi számot adott ki, jubileumi kiadványok is megjelentek.

1968-ban az egyesületi munka előtérbe az új gazdasági mechanizmusnak nevezett gazdaságpolitikai irányzatból adódó feladatok megoldása, a műszaki fejlesztés és a gazdaságosság összekapcsolásának kiánalma került.

1969 októberében az egyesület rendezte meg Budapesten a bauxit és timföld kérdéseivel foglalkozó nemzetközi egyesület megbízásából (*Dr. Dobos György* vezetésével) a *II. ICSOBA-konferenciát*, melyen első ízben sikerült eredményes találkozásra összehívni az alumíniumipar nyugati és keleti szakembereit.

Több száz vendéget vonzott a francia és angol társegyesületekkel közösen, 1970-ben rendezett *„Tiszta acél”* (Clean Steel) konferencia, valamint az *1971. évi Nemzetközi Bányászati Automatizálási Konferencia* is.

Az egyesület működésének kilencvenedik évébe lépve több mint hatezer tagot számlált, és öt szakosztályra, 21 szakcsoportra, 48 helyi szervezetre tagozódott. Ebben az évben alakult meg a szakosztályokkal egyenrangú *Egyetemi Osztály*.

Az 1972-es év fontosabb egyesületi rendezvénye volt a Péch Antal születésének 150. évfordulóját köszöntő emlékkiállítás és a *II. Nemzetközi Bányamérési Konferencia*.

1973-ban az OMBKE újabb költözésre kényszerült, a Budapest Anker köz 1. szám alá, melynek I. emeleti irodái csaknem húsz évig adtak otthont az egyesület központjának.

1974-ben az egyesület kidolgozta középtávú munkaprogramját, amelytől azt remélte, hogy az segíti a szorosabb vállalati és intézményi kapcsolatokat az egyesülettel és a helyi szervezetek munkájának erőteljesebb támogatását.

Megszaporodtak a nemzetközi részvételű egyesületi rendezvények: „*Szilikózisveszély a bányászatban*” nemzetközi konferencia (1976), a 45. Nemzetközi Öntökongresszus és a *Nemzetközi Bányamérési Szervezet elnökségének ülése* (1977).

Az egyesület elnöksége az 1970-es évek második felében többször foglalkozott a bánya- és kohómér-

nökképzés helyzetével, a kőolaj- és földgázbányászat időszerű kérdéseivel, a magyar alumíniumipar fejlesztési lehetőségeivel.

Az 1981-es év jelentősebb egyesületi rendezvényei: „Technológia és tervezés a bányászatban” (MTA épületében), a *II. Nemzetközi Nagytisztaságú Acél Konferencia* és a küldöttgyűlés, melyen „Hazánk nyersanyag- és energiaellátása a megváltozott világgazdasági helyzetben” címmel hangzott el előadás.

Az 1982. év kiemelkedő eseménye volt az egyesület alapításának 90. évfordulója alkalmából rendezett ünnepi ülés a Miskolci Nehézipari Műszaki Egyetemen, ahol a megnyitó ünnepi beszédet *Soltész István* egyesületi elnök tartotta.

Az egyesület taglétszáma 1984-ban érte el a legmagasabb szintet, és az évtized végéig 9000 fő körül ingadozott. Az egyesületi élet a már a hetvenes években kialakult rend szerint haladt.

Központi napirend lett az egyesület pénzügyi gazdálkodása, mivel az egyesületi kiadások elsősorban az árváltozások miatt (főleg az egyesületi lapok előállítására és terjesztésére terén) egyre növekedtek. Küldöttgyűlési döntés született arról, hogy a *szakosztályoknak – az egyesületi központi költségekhez történő arányos hozzájárulásán kívül – önálló pénzügyi gazdálkodással kell előteremteniük a működésükhöz szükséges költségeket*. Az elnökség a gazdálkodásba új elemeket kapcsol be. Ilyen volt a szerződéses szakértői munkavégzés, valamint az egyesületet jogi tagdíjjal támogató 55 vállalatot összefogó *Pártoló Tagok Tanácsának* megalakítása.

Az egyesület vállalati támogatással 1984-ben saját klubhelyiséget rendezett be a Szent István krt. 11. szám alagsorában, a Bányászati Aknamélyítő Vállalat épületében, mely a tagság gyakran látogatott, kedvelt otthona lett. *Dr. Érsek Elek* szakszerű vezetése nyomán fáradtságos munkával itt megoldódott a könyvtár elhelyezése is. A klubhelyiségben találkozhattak a nyugdíjas tagok is. Sajnos ezeket a helyiségeket az 1990 utáni ingatlanulajdonosi változások (a BAV felszámolása) miatt értékesíteni kellett.

A nyolcvanas évek második felében az energiaigényes nehézipar leépítése gyorsuló méreteket öltött. Az egyesület mind a hazai bányászat, mind a hazai kohászat szervezett átalakítása érdekében rendszeresen felemelte szavát, hangoztatva az ágazat és telephelyek fejlesztésével vagy fokozatos leépítésével kapcsolatos döntések szelektív mérlegelésének szükségességét.

Az 1980-as évek főbb rendezvényei: *Bányavíz Szövetség I. Kongresszusa*, a *VIII. Nemzetközi Robbantástechnikai Konferencia*, a *Kőolaj-, Földgáz- és Víznyomó Szakosztály XVIII. és XIX. Vándorgyűlése*, a *XI., XII., XIII. Országos Hengerész Konferencia*, az *V. és VI. Fémkohászati Napok*, az *V. Alumínium Konferencia*, a *VI. Nyomásos Öntészeti Napok*.

1980–1984 között tíz külföldi egyesülettel sikerült írásos együttműködési szerződést kötni, többek között angol, német, jugoszláv, osztrák, amerikai szervezetekkel is. Az évtized végén bekövetkezett politikai és

gazdasági változások ezeket a kapcsolatokat részben megszüntették, ami az egyesületet arra készítette, hogy a kapcsolatok ismételt kiépítését kezdeményezze.

A ma is működő hazai társadalmi egyesületek közül szoros és folyamatos együttműködés épült ki a Magyarhoni Földtani Társulattal, a Magyar Geofizikusok Egyesületével és az Országos Erdészeti Egyesülettel, az Energia Tudományos Egyesülettel és a Magyar Energetikusok Társaságával.

Az egyesületi hagyományok ápolása – egyre inkább a selmeci hagyományokra támaszkodva – tovább erősödött. Az egyesület szorosabbra fűzte a kapcsolatait a Nehézipari Műszaki Egyetemen, amely 1985-ben a Selmec–Sopron–Miskolc alma mater folyamatosság jegyében ülte meg a hazai felsőfokú bányász-kohász képzés 250 éves jubileumát Miskolcon. Az ünneplő egyetemet az OMBKE nevében Soltész István elnök köszöntötte. A szakmai öntudat erősödését jelentette a *díszegyenruha használatának* általánossá válása az egyesületi rendezvényeken.

Az egyesület – elsősorban a történeti bizottságok által – híven igyekezett őrizni és ápolni a szakma nagyjainak emlékét. Jelentős kegyeleti esemény volt az Öntödei Múzeumban létesített kohászati szoborpanteon felavatása. A 25 éves magyar–lengyel együttműködés megünneplésének alkalmából 1988-ban Katowice mellett leleplezhettük *iff. Kerpely Antal* emléktábláját.

Egy ősi bányász hagyomány egyesületi felélesztését jelentette a *Szent Borbála-napi megemlékezések újrászervezése*. 1989. december 4-én, a budapesti Városmajori Templomban, a következő évben a budavári Mátyás-templomban, 1991-ben az esztergomi Bazilikában hangzott fel a bányász védőszent tiszteletére bemutatott szentmisén a Bányász himnusz. Az egyesület 1992-től a budapesti Szent Gellért-hegyi sziklakápolnában tartja a hagyományossá vált Szent Borbála-napi megemlékezést, illetve a helyi szervezetek mindenütt rendeznek Szent Borbála-ünnepségeket. Egyesületünk közreműködésével a Szent Borbála ünnepség államilag elfogadottá vált, és 1993-ban megalapításra került a Szent Borbála-érem miniszteri kitüntetés.

Az OMBKE szakmai háttérét adó iparágakban az 1990-es évek elején a politikai és gazdasági rendszerváltás a gazdálkodás kereteit teljesen átalakította. A szénbányászat, a vaskohászat és a színesfémipar területén mindennapos lett a leépítés és az üzembeszárás. A tulajdonosi viszonyok megváltozása is jelentősen átformálta az ipari háttérbázist.

Az egyesület működtetésének anyagi és szellemi bázisát adó vállalatok romló gazdasági helyzete szükségyszerűen rányomta bélyegét az egyesületi tevékenységre. Az egyesület feladatait ebben a helyzetben egyre inkább a szakmák és művelőik túlélési feltételeinek az elemzése, a szakmai érdekvédelem előtérbe helyezése jelentette. A gazdasági és társadalmi gondok ellenére az egyesület sok időt és energiát fordított a centenáriumi ünnepségeinek előkészítésére és megrendezésére.

Istentisztelet a sziklakápolnában (2009)

Az egyesület 1990-től gazdaságilag függetlenné vált a MTESZ-től. A MTESZ hivatalosan a műszaki-tudományos egyesületek önkéntes szövetségévé alakult, melynek minden tagja megtartja szuverenitását.

100 éves az OMBKE (1992)

Az egyesület 100 éves fennállását háromnapos programsorozattal ünnepelte meg 1992. június 25–27. között Miskolcon. Az első két napon a szakosztályok műszaki ankétokat, szakmai kirándulásokat és társadalmi összejöveteleket szerveztek. A jubileumi közgyűlést jelenlétével és a bányász-kohász társadalomhoz intézett szavaival megtisztelte *Göncz Árpád* köztársasági elnök is. Egyesületünket számos hazai és külföldi testvéregyesület, szervezet képviselője köszöntötte. Az ünnepséget színvonalas szakmai kiállítások gazdagították. Az egyetem egyidejűleg tartott ünnepi tanévzáróján az OMBKE zászlókat adományozott az Alma Mater karainak.

A Selmecebányán tartott közös megemlékezés *Marian Lichner*, a város polgármestere szavai szerint „jó alkalmat adott az egymáshoz közeledésre”. A volt Selmeci Akadémia falára felkerült szlovák nyelvű bronztábla felirata hirdette „*Ezt az épületet 1892. június 26-án avatták fel ünnepélyesen. 1892. június 27-én ebben az épületben zajlott le az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület alapító ülése*”. A selmeci temetőben nyugvó egyesületalapító tudósok, egyben országgyűlési képviselők (*Farbaky István, Kerpely Antal, Péch Antal*) síremlékei előtt méltatással és koszorúzással tisztelegtek az ünnepi megemlékezésen jelen lévő egyesületi vezetők és tagok.

A centenáriumi óta eltelt huszonöt év (1992–2017)

Az 1990-es évek elején újjáalakult választmány „*Régi egyesület, új törekvések*” jelmonddal hirdette meg az új, közös egyesületi feladatokat, melyeknek a hazánkban is versenyképes, EU-konform bányászati és kohászati technológiák, technikák alkalmazására, az elhanyagolt bányászati szakterületek (kő-, kavics-, homokbányászat stb.) fejlesztésére, a bányászatot és kohászatot érintő környezetvédelmi kérdésekre, a felsoroltakhoz szükséges szakmai képzés, továbbképzés

átalakítására, az egyesülő Európa műszaki társadalmába való beilleszkedés előmozdítására kell irányulniuk. Ezekhez a feladatokhoz igazodva fogalmazták meg szakosztályaink és helyi szervezeteink szerepvállalásukat: a bányászat és kohászat egyetemes érdekeinek – az alapszabálynak megfelelő – szolgálatára, a hagyományápolásra, szakmai történelmünk feltárására és ismertetésére, szakmáink külön érdekeinek feltárására.

A megváltozott körülmények között sorra alakultak az egyesületen kívüli szervezetek: a szakmai érdekképviseletek (szakmai szövetségek) és alapítványok (a helyi szervezeteknél és szakcsoportoknál egy év alatt 12 alapítványt létesítettek), melyek egyik deklarált indoklása a támogatások körének bővítése volt. Az egyesületen belül is egyes egyesületi tevékenységekre vállalkozások alakultak. Ezek eredményeként fokozatosan kiszerveződött az egyesület működését, kiegyensúlyozott gazdálkodását biztosító pénzügyi háttér.

Az egyesületi célok közül a korábbiakhoz képest nagyobb hangsúlyt kapott a hagyományörzés és a szakmai összetartozás.

1999-ben rendkívüli küldöttközgyűlést kellett összehívni Budapestre az OMBKE közhasznú szervezetté nyilvánításának megszavazása céljából, mely alapján korszerűsödött az alapszabály és rögzítésre kerültek a működési szabályzatok.

Egyesületünk az öt megillető helyiségeket használta a MTESZ Konferencia Központban a Fő u. 68. szám alatt. A MTESZ felszámolását követően 2009-től a MVAE Október 6. utcai székházában bérlünk helyiségeket, ahol lehetőség van kisebb tanácskozások, előadások, nyugdíjas találkozók rendezésére is.

Az OMBKE Mikoviny-tanácsterme az Október 6. utcai MVAE székházban

Az egyesület tagságának többsége általában a helyi szervezetek által szervezett szakmai napokon, találkozókra vett részt az egyesület munkájában. Évente 120-150 ilyen rendezvényre került sor.

Az országos és nemzetközi nagyrendezvényeink közül megemlítendő:

- 1959 óta két évente rendezi a szakma a már évek óta nemzetközi *Magyar Öntőnapokat*, idén 24. alkalommal.
- A „*Kárpát-medence bányászata és kohászata a 20. században*” c. konferencia (1994), amikor Miskolc

Zászlók bemutatása a Balatonfüredi Knappentagon

con és Nagybányán találkoztak szakmai eszmecsere-re a magyar, erdélyi és szlovákiai bányászok és kohászok.

- Az OMBKE két alkalommal szervezte meg az *Európai Bányász-Kohász Találkozót* (Knappentag): 1995. május 20-21. között Balatonfüreden (11. találkozó) és 2010. május 27-29. között Pécsen (13. találkozó). Szervezetten vettünk részt az Arnoldstein, Heerlen, Kassa, Příbram városokban rendezett Knappentagokon is. Az Európai Szövetség az OMBKE által Pécsen szervezett találkozót minősítette követendőnek.
- Az 1996-os telkibányai millicentenáriumi találkozót követően váltak rendszeressé a bányász, kohász, erdész szakmák hazai országos találkozói, a *Bányász-Kohász-Erdész Találkozók*: Tapolca (2000), Tatabánya (2001), Sopron (2002), Miskolc (2004), Eger (2006), Székesfehérvár (2008), Pécs (2010), Telkibánya (2014), Eger (2015).
- A *63. Öntészeti Világkongresszus* (1998), az „Öntészet határok nélkül” gondolat jegyében szervezett színvonalas budapesti kongresszus joggal kapott nagy nyilvánosságot.
- A Nemzetközi Bányamérő Egyesület (ISM) 32. elnökségi ülése, Miskolc (2003).
- A *Nemzetközi Bányamérő Egyesület (ISM) XIII. Kongresszusa*, Budapest (2007).
- *Clean Steel* nemzetközi konferenciák (háromévenként).
- ICSOBA konferenciák 2008-ig évente.
- *Nemzetközi Olaj- és Gázipari Konferencia*, illetve *Közép- és Kelet-európai Nemzetközi Olaj- és Gázipari Konferencia és Kiállítás*.
- *Bányászati-Kohászati-Földtani Konferencia* Erdélyben (évente).
- Egyesületünk minden évben több száz fővel rendszeresen résztvevője a selmecbányai „Szalamander ünnepségeknek”. 2002-ben az egyesület választmányi tagjainak egyéni pénzádományából helyreállították és az Óvár udvarán elhelyezték a korábban megrongált '48-as Honvéd szobrot, mely az egyesület tagjainak koszorúzási emlékhelyévé vált.
- Az egyesület megalakulásának 110 éves évfordulója alkalmából a Selmeci Akadémián tartott ünnepélyes választmányi ülésen született határozat értel-

mében elkészült és 2005-ben felavatásra került az egyesület megalakulását hirdető *magyar nyelvű emléktábla*.

- A nemzetközi együttműködések 2013-ban kiegészültek a V4 országok egyesületi vezetőinek rendszeres találkozójával.

A rendszeresen megrendezett belföldi nagyrendezvények:

- Országos Bányászati Konferencia
- Öntő Napok
- Fémkohászati Napok
- Vaskohászati Napok
- Szigetközi Napok
- Munkavédelem a bányászatban és a gáziparban
- Jó szerencsét! emlékünnepe Várpalotán
- Bányamérő továbbképző és tapasztalatcsere
- Fazola Napok
- Bányásznap
- Jubileumi megemlékezések

2000 után számos bányász-kötődésű településen állítottak köztéri, ill. beltéri Szt. Borbála-szobrot, többnyire a helyi OMBKE szervezetek kezdeményezésére, ill. közreműködésével. 2016-ban tagjaink adományából a hagyományos december 4-ei megemlékezéseink (ökumenikus szentmisék) helyszínén, a Szent Gellért-hegyi sziklatemplomban került felállításra egy Szent Borbála-szobor.

Az OMBKE egyik fő feladatának tekinti az egyetemmel való szoros együttműködést. Rendszeresen javaslatokat tesz az egyetemi oktatásra és segíti az egyetemet az ipari kapcsolatok kiépítésében. Az Egyetemi Osztály tagjait támogatja, hogy bekapcsolódhassanak az egyesületi életbe és megismerkedhessenek a selmeci hagyományokkal. Az egyetemi hallgatók így rendszeres résztvevői az egyesületi rendezvényeknek.

Az OMBKE más társszervezetekkel együtt több elemzést és tanulmányt készített a bányászat és kohászat helyzetéről, a lehetőségekről, és javaslatait rendre eljuttatta a döntésben érintett kormányzati szerveknek.

Szaklapjaink rendszeres kiadása egyesületünk egyik legfontosabb feladata. A 150 év óta folyamatosan megjelenő Bányászati és Kohászati Lapok szakosodott három lapja, a Bányászat, a Kohászat, valamint a Kőolaj és Földgáz az egyesületi tagok közötti legfontosabb összekötő kapocs, a szakterületek helyzetéről, fejlődéséről, kutatási eredményeiről, egyesületi eseményekről tájékoztatva őket. 2002-től az egyesület saját internetes honlappal rendelkezik. A választmányi- és küldöttgyűlések visszatérő és rendszeres témája volt az egyesületi szaklapok zavartalan kiadásának megteremtése. Ennek anyagi feltételét döntő részben a MOL Nyrt. és a FÉMALK Zrt. támogatása biztosítja.

Kiemelkedő jelentőségű volt „A magyar bányászat évezredek története” kiadványunk öt kötetének megjelentetése 1996–2014 között. A számos emlékirat közül megemlítendő a dr. Horn János által szerkesztett szakmai visszaemlékezéseket, életutakat tartalmazó többkötetes sorozat.

Az egyesület a tevékenységét annak tudatával végzi, hogy a hazai bányászat és kohászat geológiai és földrajzi adottságaiból eredő hátrányaival szemben elsősorban azzal a gazdag múltból is töltekező szakmai tudással, elkötelezettséggel lehet felvenni a harcot, amely az OMBKE tagjait is jellemzi. Átalakuló, korszerűsödő gazdaságunknak olyan bánya- és kohómérnökökre van szüksége, akik az adottságokat tudomásul véve felismerik és kihasználják a lehetőségeket, melyek ilyen feltételek között is sikeressé tehetik ezeknek az ősi szakmáknak a művelését, akik képesek

a 21. század követelményeinek megfelelően gondolkodni és tevékenykedni. Az OMBKE – a hagyományok őrzésén és ápolásán kívül – elsősorban ehhez tud és kíván segítséget nyújtani mind egyéni, mind pártoló tagjainak.

Mint a 125 éves jubileumi ünnepségen is megerősítést nyert, az egyesületet az az összetartó erő élte, mely a „hazaszeretet, szakmaszeretet, barátság” alapelveire épül.

*Dr. Hatala Pál–Molnár István–
Dr. Gagyi Pálffy András*

Az OMBKE szakosztályainak történetéből

A Bányászati Szakosztály és helyi szervezetei főbb rendezvényei 2002-2016-ban

Az összeállítás elsősorban azokat a rendezvényeket ismerteti, amelyek nem az egyesület egészét érintően kerültek megrendezésre, és tételen nem tér ki az egyes helyi szervezetek egyedi olyan rendezvényeire, amelyek egy-egy előadást, egy-egy aktuális eseményről történő megemlékezést, kirándulást jelentettek. Ezek száma évenként a több tucatot, esetenként a 100-at is elérte. Felsorolása meghaladja jelen összefoglaló kereteit. Egyes helyi szervezetek rendszeres jelleggel, havonta előre megadott időpontokban tartottak, tartanak összejövetelt, mások eseti jelleggel tartanak helyi rendezvényeket. Számos rendezvény más helyi civil szervezetekkel összefogva, közös együttműködéssel jött létre.

A teljesség igénye nélkül az alábbi eseményeket emelném ki. *(Az összeállítás a BKL Bányászatban megjelent tudósítások, valamint a helyi szervezetektől kapott információk alapján készült.)*

Az egyes helyi szervezetek tevékenységében a 2002-2016 közötti időszakban voltak, vannak évente visszatérő események. Ezek közül kiemelkednek:

- A bányásznapi, valamint a Borbála-nap eseményeihez kötődő rendezvények. Ezek keretében emlékmű, emlékhely, emléktábla avatások, kiállítások, koszorúzások, szentmisék, szakestélyek megtartása.
- Több helyi szervezet megalakulásának is kerek (45, 50, 60, 90 stb. éves) évfordulóit estek erre az időszakra, amelyek méltó módon kerültek megünneplésre.
- Évenként visszatérő események, mint pl.:
 - „Civileké a ház” rendezvénysorozat (Oroszlány)
 - „Salgótarjáni Ipartörténeti Napok” 2008-tól
 - Bányász hősök napja (Tatabánya)

A helyi szervezet keretein túlmutató rendezvények:

- Bányászati szakigazgatási konferenciák (2008-tól OMBKE szervezői részvétele nélkül).
- Bányagépészeti, bányavillamossági konferenciák.
- Bányamérő továbbképző és tapasztalatcsere konferenciák változó helyszínekkel.
- „Jó szerencsét” emlékülések minden év áprilisában

Várpalotán.

– Szt. Borbála ökomenikus istentisztelet.

Az alábbiakban évenként emelek ki néhány jelentős eseményt.

2002

- május 8-10. XLI. Bányamérő Továbbképző és Tapasztalatcsere. Balatongyörök
- szeptember 26-27. XXXV. Bányagépészeti és Bányavillamossági Konferencia. Balatongyörök

2003

- május 12-14. VIII. Bányászati Szakigazgatási Konferencia. Balatongyörök
- május 26-27. Bányászati Munkavédelmi Konferencia. Budapest
- június 11-13. XLII. Bányamérő Továbbképző és Tapasztalatcsere. Pécs
- június 13. „250 éves a magyar szénbányászat” Tudományos Konferencia. Sopron
- szeptember 16. I. Recki Múzeumi Nap – Emlékülés. Recksk
- szeptember 25-26. XXXVI. Bányagépészeti és Bányavillamossági Konferencia. Balatongyörök.

2004

- február 28. XXIII. Bányászbál. Pécs
- május 14. Energia és Környezet Konferencia. Miskolc
- május 26-28. XLIII. Bányamérő Továbbképző és Tapasztalatcsere. Dobogókő
- október XXXVII. Bányagépészeti és Bányavillamossági Konferencia. Balatongyörök.

2005

- február 26. XXIV. Bányászbál. Pécs
- május 4-5. IX. Bányászati Szakigazgatási Konferencia. Balatongyörök
- május 18-20. XLIV. Bányamérő Továbbképző és Tapasztalatcsere. Salgótarján
- június 10-11. Borsodi Szakigazgatási Konferencia. Miskolc-Tapolca
- október 21. Szakmai nap. Bátaapáti.
- november 11. 110 éves az OMBKE Salgótarjáni Osztálya ünnepi rendezvény. Salgótarján.
- november 16-17. Bányászati Munkavédelmi Konferencia és Fórum. Budapest